

**«ЕРТЕ ЖАСАҒЫ БАЛАЛАРҒА АРНАЛҒАН
ЗАТТЫҚ-ДАМУШЫ ОРТА»
СТАНДАРТЫ**

**СТАНДАРТ
«ПРЕДМЕТНО-РАЗВИВАЮЩАЯ СРЕДА
ДЛЯ ДЕТЕЙ РАННЕГО ВОЗРАСТА»**

«Ерте жастағы балаларға арналған заттық-дамытушы орта» стандарты

1 тарау. Жалпы ережелер

1. Осы «Ерте жастағы балаларға арналған заттық-дамытушы орта» стандарты «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңына, Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына (ҚР БҒМ 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығының 1 қосымшасы) сәйкес әзірленген және мыналарға:

- 1) ерте жастағы балаларға арналған заттық дамытушы ортаны ұйымдастыруға;
- 2) ойын жабдықтарына психологиялық-педагогикалық;
- 3) отбасында ерте жастағы балаға арналған ойын аймағын құруға талаптарды анықтайды.

2. Осы стандартта мынадай терминдер мен олардың анықтамалары қолданылады:

- 1) ерте дамыту – баланы туғаннан бастап үш жасқа дейін дене, зияткерлік және эмоционалдық дамытуға бағытталған шаралар кешенін жүзеге асыру;
- 2) заттық-кеңістіктік дамытушы орта – мектеп жасына дейінгі балалардың тұлғалық, зияткерлік, әлеуметтік және эмоционалдық дамуын қамтамасыз ететін жағдайлар жүйесі;
- 3) ойын аймағы – логикалық топтастырылған элементтерімен баланың қауіпсіздігі сақталатын кеңістік;
- 4) ойын жабдықтары – өзінің қалауы мен ережесі бойынша жеке және топпен балалар бөлмеде немесе ашық алаңда ойнай алатын құрылымдық құрылғылар жиынтығы.

2 тарау. Ерте жастағы балаларға арналған заттық дамытушы ортаны ұйымдастыруға талаптар

3. Мектепке дейінгі ұйымда заттық-кеңістік дамытушы ортаны ұйымдастыруда келесі нормативтік-құқықтық құжаттарды басшылыққа алу қажет:

- 1) Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартын (ҚР БҒМ 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығының 1 қосымшасы);
- 2) Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарын (ҚР БҒМ 2012 жылғы 20 желтоқсандағы №557 бұйрығына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің м.а. 2018 жылғы 10 қазандағы № 556 бұйрығы);

3) Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы (ҚР БҒМ 2016 жылғы 12 тамыздағы №499 бұйрығы);

4) «Мектепке дейінгі ұйымдарға және сәбилер үйлеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» санитариялық қағидалары (ҚР Денсаулық министрінің 2017жылғы 17 тамыздағы № 615 бұйрығы);

5) Мектепке дейінгі, орта білім беру ұйымдарын, сондай-ақ арнайы білім беру ұйымдарын жабдықтармен және жиһазбен жарақтандыру нормалары (ҚР БҒМ 2016 жылғы 22 қаңтар № 70 бұйрығы);

6) Ойыншықтарды психологиялық-педагогикалық сараптамадан өткізу ережесі (ҚР БҒМ 2008 жылғы 10 маусымдағы № 337 бұйрығы).

4. Заттық кеңістіктік дамытушы орта ұйымдастыруда ерте жастағы баланың жетекші әрекеті ойын екенін ескеру қажет.

5. Топтың заттық-кеңістіктік дамытушы ортасы мазмұны толық, өзгермелі, түрлі қызмет атқаратын, вариативті, қолжетімді және қауіпсіз болуы керек.

1) Мазмұны толық болуы – балалардың ойын, танымдық, шығармашылық, қимыл белсенділігі мен жағымды әлеуметтенуін қамтамасыз ететін материал мен жабдықтардың болуын және әртүрлі болуын қамтамасыз етеді.

2) Кеңістіктің өзгермелі болуы білім беру жағдайына сәйкес заттық-дамытушы ортаның өзгеруін қамтамасыз етеді. Қызық емес ойыншықтарды уақытша алып қою және қажетілігіне қарай ойын аймағына қайтадан әкелу.

3) Материалдардың түрлі қызмет атқаруы заттық ортаны құраушылардың соның ішінде балалар жиһазының, матрасстардың, жұмсақ үлгілердің, шымылдық және басқалардың түрліше қолданылу мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

4) Ортаның вариативтілігі балалардың еркін тандауын қамтамасыз ететін мектепке дейінгі ұйымда түрлі кеңістіктердің (ойынға, құрастыруға арналған аймақтар) болуын қамтамсыз етеді.

5) Ортаның қолжетімділігі балалар әрекетінің негізгі түрлерін қамтамасыз ететін балалардың ойынға, ойыншықтарға, материалдарға, құралдарға еркін қолжетімділігінің мүмкіндігін анықтайды.

6) Заттық кеңістіктік дамытушы ортаның қауіпсіздігі оларды қолдануда сенімді болу мен қауіпсіздікті қамтамасыз етеді.

6. Барлық жабдықтар баланы дамыту, тәрбиелеу, коммуникативтік, танымдық, жеке-әлеуметтік, қимылдық әрекетін ынталандыруы қажет.

7. Заттардың пішіні мен дизайны балалардың жасы мен қауіпсіздігіне бағытталған.

8. Безендіру элементтері жеңіл өзгертілетін болуы керек.

9. Балалардың қызығушылықтарына қарай жабдықтар аймақтарға бөлінуі қажет: баяу әрекет үшін жұмыс аймағы (ұйымдастырылған оқу қызметі, өнімді әрекет түрлері), ірі ойын құрылғыларымен белсенді қимылдарды қолдануға кеңістік және басқалары әрбір балаға қолжетімді болуы қажет.

10. Әрбір топта балалардың экспериментті әрекеті үшін орын қарастыру қажет.

11. Түсі жылы болуы қажет.

3 - тарау. Ойын жабдықтарына қойылатын психологиялық-педагогикалық талаптар:

12. Мектеп жасына дейінгі балаларды дамытуда ойыншық маңызды рөлге ие. Баланың ойындары мен айналасындағы ойыншықтардан оның зияткерлік және жеке дамуы, психологиялық саулығын қамтамасыз етуі, жағымсыз әсерлерден қорғануы тәуелді болады.

13. Балалардың жас және жеке ерекшеліктері ескеріліп, қимыл дағдыларын дамыту үшін ойын кеңістігінің аймағы жабдыкталады.

14. Ойын кеңістігі балаларға зиянды әсерін тигізбейтін материалдармен жабдыкталуы, олардың жас және жеке қажеттіліктеріне сәйкес болуы тиіс.

15. Мектепке дейінгі ұйымдарда балалардың денсаулығына зиянсыз, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға жауап беретін және ылғалды өңдеу (жууға болатын) мен зарарсыздандыруға қауіпсіз екендігін растайтын құжаттары бар ойыншықтар қолданылуы керек.

16. Ерте жаста балаға тек жаңа ойыншықтар алынады. Баланың жарақаттануын болдырмау және ойыншықтарды таза ұстау мақсатында металдан жасалған және жұмсақ ойыншықтарды қолдануға болмайды (сәби оларды жиі аузына салады).

17. Ерте жастағы балаларға арналған жұмсақ және түкті ойыншықтарды дидактикалық құралдар ретінде ғана пайдалану керек.

18. Ойындар мен психологиялық-педагогикалық сараптамадан өткен ойыншықтар психологиялық денсаулықты және жағымсыз әсерлерден (өнегесіздікпен және жәбір көрсетумен байланысты, жыныстық проблемаларға және т. б. зиянды әрекеттерге қызығушылықты тудыру) қорғауды қамтамасыз етуі тиіс.

19. Баланың жас және жеке қажеттіліктері мен қызығушылықтарына сәйкес топ бөлмелерінің кеңістігі жақсы шектелген бұрыштар түрінде ұйымдастырылуы қажет.

4 - тарау. Отбасында ерте жастағы балаға арналған ойын аймағын құруға талаптар:

20. Отбасында бала үшін ойын аймағын құруға қойылатын талаптар:

- баланың ойыны үшін белгілі бір орын бөлу;
- ойын аймағында қолданылатын құрал-жабдықтар тұрақты болуы және мықты бекітілуі тиіс;
- ойын аймағында қоқыстар, артық ойыншықтар мен материалдар болмауы керек;
- ойын аймағында әртүрлі: ойын, танымдық-зерттеу, өнімді, қимылды әрекет түрлеріне арналған ойыншықтар мен материалдар болуы қажет.

21. Отбасында дамытушы ортаны құру кезінде қосымша материалдарды (балалармен ойындарда кеңінен қолдануға болатын әр түрлі

таяқшалар, пластикалық бөтелкелер, бүрлер, тастар) сақтауға арналған орын қарастырылуы қажет.

22. Баланы дамытушы орта үнемі өзгертіліп отыруы керек.

Баланың қызығушылығын тудырмайтын ойыншықтар уақытша жиналуы тиіс және қажет болғанда ойын аймағына қайта енгізіледі.

23. Ойыншықтар мен материалдар белгілі бір орында сақталуы тиіс. Баланы ойындардан кейін оларды өз орындарына жинауға үйрету керек.

Стандарт «Предметно-развивающая среда для детей раннего возраста»

Глава 1. Общие положения

1. Настоящий Стандарт «Предметно-развивающая среда для детей раннего возраста» (далее – Стандарт) разработан в соответствии с Законом Республики Казахстан "Об образовании" от 27 июля 2007 года, Государственным общеобязательным стандартом дошкольного воспитания и обучения (Приложение 1к приказу МОН РК от 31 октября 2018 года № 604) и определяет требования к:

- 1) организации предметно-развивающей среды для детей раннего возраста;
- 2) психолого-педагогическому игровому оборудованию;
- 3) созданию игровой зоны для ребенка раннего возраста в семье.

2. В настоящем стандарте применяются следующие термины и их определения:

- 1) раннее развитие – осуществление комплекса мер, направленных на физическое, интеллектуальное и эмоциональное развитие ребенка от рождения до трех лет;
- 2) предметно-пространственная развивающая среда – система условий, обеспечивающая личностное, интеллектуальное, социальное и эмоциональное развитие ребенка дошкольного возраста;
- 3) игровая зона - логически сгруппированные элементы пространства, в котором установлено оборудование и обеспечивается безопасность детей
- 4) игровое оборудование - набор конструктивных сооружений, с которым или на котором дети могут играть в помещении или на открытых площадках, индивидуально или группой по своему усмотрению и правилам.

Глава 2. Требования стандарта к содержанию предметно – пространственной развивающей среды для детей раннего возраста

3. При организации предметно-пространственной развивающей среды в дошкольной организации необходимо руководствоваться следующими нормативно-правовыми документами:

- 1) Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения РК (Приложение 1к приказу МОН РК от 31 октября 2018 года № 604);
- 2) Типовой учебный план дошкольного воспитания и обучения (Приказ МОН РК от 20 декабря 2012 года № 557 Приложение 1 к приказу МОН РК от 10 октября 2018 года № 556);
- 3) Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения (Приказ МОН РК от 12 августа 2016 года №499);

4) Санитарные правила «Санитарно-эпидемиологические требования к дошкольным организациям и домам ребенка» (Приказ Министерства здравоохранения РК от 17 августа 2017 года № 615);

5) Нормы оснащения оборудованием и мебелью организаций дошкольного и среднего образования, а также специальных организаций образования (Приказ МОН РК от 22 января 2016 года № 70);

6) Правила проведения психолого-педагогической экспертизы игрушек (Приказ МОН РК от 10 июня 2008 года № 337).

4. При организации предметно-пространственной развивающей среды должны учитывать, что ведущим видом деятельности ребенка раннего возраста является игра.

5. Развивающая предметно-пространственная среда группы должна быть содержательно насыщенной, трансформируемой, полифункциональной, вариативной, доступной и безопасной.

1) Содержательная насыщенность - обеспечивается наличием и разнообразием материала и оборудования, которые обеспечивают игровую, познавательную, творческую, двигательную активность и позитивную социализацию детей.

2) Трансформируемость пространства обеспечивает возможность изменений предметно-пространственной среды в зависимости от образовательной ситуации. Игрушки, которые перестали быть интересными, на время убирать и по необходимости вновь вносить в игровую зону.

3) Полифункциональность материалов обеспечивает возможность разнообразного использования составляющих предметной среды, в том числе детской мебели, матов, мягких модулей, ширм и т.д.

4) Вариативность среды обеспечивается наличием различных пространств (зон) в дошкольной организации (для игры, конструирования, и пр.), обеспечивающих свободный выбор детей.

5) Доступность среды определяет возможность свободного доступа детей к играм, игрушкам, материалам, пособиям, обеспечивающим все основные виды детской деятельности.

6) Безопасность предметно-пространственной развивающей среды обеспечивается надежностью и безопасностью их использования

6. Все оборудование должно стимулировать развивающую, воспитывающую коммуникативную, познавательную, социально-личностную, двигательную деятельность ребенка.

7. Форма и дизайн предметов ориентированы на безопасность и возраст детей.

8. Элементы декора должны быть легко сменяемыми.

9. Оборудование должно быть зонировано по интересам детей: рабочая зона (ОУД, продуктивные виды деятельности), для спокойной деятельности, пространство с использованием активных движений, с крупными игровыми постройками и т.д., должна быть доступной для каждого ребенка.

10. В каждой группе необходимо предусмотреть место для детской экспериментальной деятельности.

11. Цветовая палитра должна быть представлена теплыми, пастельными тонами.

Глава 3. Психолого-педагогические требования к игровому оборудованию

12. Игрушке принадлежит важная роль в развитии детей дошкольного возраста. От того, какие игры и игрушки окружают ребенка, зависит его интеллектуальное и личностное развитие, обеспечение психологического благополучия, его защита от негативных воздействий.

13. Зона игрового пространства для развития двигательных навыков оборудуется с учетом их возрастных и индивидуальных особенностей.

14. Игровое пространство следует оборудовать из материалов, не оказывающих вредного воздействия на детей, и должно соответствовать их возрасту и индивидуальным потребностям.

15. В дошкольных организациях необходимо использовать игрушки, безвредные для здоровья детей, отвечающие санитарно-эпидемиологическим требованиям и имеющие документы, подтверждающие безопасность, которые могут быть подвергнуты влажной обработке (стирке) и дезинфекции.

16. В раннем возрасте ребенку подбирают только новые игрушки. Не следует использовать металлические и мягкие игрушки, с целью предупреждения травм и содержания их в чистоте (малыш часто берет в рот).

17. Мягконабивные и пенолатексные ворсованные игрушки для детей раннего возраста следует использовать только в качестве дидактических пособий.

18. Игры и игрушки должны обеспечивать психологическое благополучие и защиту от негативных воздействий (связанные с безнравственностью и насилием, вызывать нездоровый интерес к сексуальным проблемам и т.д.), прошедшие психолого-педагогическую экспертизу.

19. Пространство групповых комнат организовано в виде хорошо разграниченных уголков в соответствии с возрастным и индивидуальным потребностям и интересам ребенка.

Глава 4. Требования к созданию игровой зоны для ребенка в семье

20. Требования к созданию игровой зоны для ребенка в семье:

- отвести определенное место для игры ребенка;
- оборудование, применяемое в игровой зоне, должно быть устойчиво и прочно закреплено;
- в игровой зоне не должно быть захламленности, избытка игрушек и материалов;
- в игровой зоне желательно иметь игрушки и материалы для различных видов деятельности: игровой, познавательно-исследовательской, продуктивной, двигательной.

21. При создании развивающей среды в семье необходимо предусмотреть место для хранения дополнительного материала (различных палочек, пластиковых бутылочек, шишек, камешков, которые можно широко использовать в играх с детьми.

22. Развивающая среда ребенка должна постоянно трансформироваться. Игрушки, которые перестали вызывать интерес у ребенка, должны на время убираться и при необходимости вновь вноситься в игровую зону.

23. Игрушки и материалы должны храниться в определенном месте. Необходимо приучить ребенка убирать их на свои места после игр.